

**Šta donosi nova Globalna strategija EU u
oblasti vanjske i sigurnosne politike i kako će
uticati na Bosnu i Hercegovinu?**

Sarajevo, juli 2016.

U svjetlu nedavnih društvo-političkih dešavanja, kako na unutrašnjem tako i na vanjskom planu, ostalo je nezapaženo usvajanje nove *Globalne strategije EU iz oblasti vanjske i sigurnosne politike* u bosanskohercegovačkom javnom mišljenju. Radi se o prilično neodgovornom ponašanju posebno političkih ali i akademskih i medijskih krugova u državi koja pretenduje da postane punopravna članica Evropske unije. Istini za volju, a prema riječima određenih dužnosnika Evropskog parlamenta, nova strategija je predstavljena u izuzetno kompleksno vrijeme za Evropu ne dobivajući adekvatnu pažnju. Tragična i iznenađujuća dešavanja u Francuskoj, Britaniji, Turskoj i Njemačkoj dominirala su medijskim i oficijelnim prostorom, pa je u takvom okruženju i predstavljena nova strategija. Jedan od pozitivnijih primjera dali su naši istočni susjedi održavanjem tematske konferencije visokog nivoa o novom strateškom dokumentu EU sredinom ovog mjeseca, jasno demonstrirajući nivo posvećenosti u procesu pridruživanja.¹

Novu Globalnu strategiju EU usvojilo je Evropsko vijeće 28. juna 2016. godine, zamjenjujući Evropsku sigurnosnu strategiju usvojenu trinaest godina ranije. Iako su obje strategije ugledale svjetlo dana u turbulentnim vremenima za Evropsku uniju - ona prva, iz 2003. godine, kao pozadinu njene izrade ima duboke političke podjele između zemalja Zapada oko američke invazije na Irak - čini se da je nova objavljena u složenijoj geostrateškoj i geopolitičkoj situaciji. Kao potvrda ovih navoda, zanimljivo je mišljenje Nathalie Tocci, savjetnice Federice Mogherini i koordinatorice na izradi novog strateškog dokumenta, koja smatra da su se do 2015. godine sve zemlje članice EU složile da se sigurnosno okruženje radikalno promijenilo u negativnijem kontekstu.²

Niz primjera sa terena to zorno potvrđuju. Rusija, koja je prvom Strategijom bila označena kao drugi ključni partner nakon SAD, danas predstavlja državu s kojom EU ima više nego ikada antagonizirane odnose i meta je različitih političko-ekonomskih sankcija. Ne treba zaboraviti ni masovno iseljavanje ljudi s područja Bliskog Istoka uslijed ratnih dešavanja u Iraku i Siriji, te niz terorističkih napada širom evropskih gradova koji su u nekim slučajevima bili direktna posljedica migracija. Unutar granica, poseban udarac je zadao Brexit koji će nesumnjivo ojačati eruoskepticizam i desničarske pokrete te time učiniti budućnost i svrhu Unije neizvjesnijom.

¹ <http://www.blic.rs/vesti/politika/globalna-strategija-eu-koliko-odnosi-sa-rusijom-udaljavaju-srbiju-od-unije/vdx5gs9>

² Institute for Security Studies, „*Towards an EU global strategy – Background, process, references*“, European Union, 2015.

Zbog toga, ne treba čuditi da prva rečenica nove Strategije izražava potrebu za snažnijom Evropom. To drastično odstupa od stava predstavljenog u prvom strateškom dokumentu da „Evropa nikada nije bila tako prosperitetna, tako sigurna, niti tako slobodna“.³

Bilo bi pogrešno zaključiti da izmijenjeno okruženje nosi sa sobom isključivo rizike i prijetnje. Ono podrazumijeva i prilike za prosperitet koje su rezultat općeg globalnog rasta, međuovisnosti i tehnološkog napretka. Međutim, kako se ističe u dokumentu, nijedna članica EU ne posjeduje kapacitete da se samostalno nosi sa prijetnjama i prilikama, već se insistira na *zajedničkom djelovanju*. Upravo u tome se ogleda cilj Globalne strategije EU.⁴

Kako bi se valjano nosilo sa izazovima savremenog doba, Globalna strategija EU se podjednako fokusira na vojne sposobnosti, antiterorizam, mogućnosti zapošljavanja, inkluzivna društva i ljudska prava. Također, u dokumentu je navedeno pet prioriteta koji će oblikovati vanjskopolitičko djelovanje EU u budućnosti:

- Sigurnost Unije – povećat će se napori u oblasti odbrane, „cyber“ prostora, protivterorizma, energetike i strateških komunikacija;
- Otpornost država i društava na Istoku i Jugu – u interesu je građana Evropske unije ulaganje u otpornost država i društava sve do Centralne Azije i Centralne Afrike;
- Integrisan pristup konfliktima – EU će djelovati u svim fazama konfliktnog ciklusa, djelujući brzo na prevenciji, reagujući odgovorno i odlučno na krize, investirajući u stabilizaciju i izbjegavajući prerano povlačenje kada nova kriza izbije;
- Kooperativni regionalni poredci – podržavat će se širom svijeta, jer dobrovoljni oblici regionalne vlasti omogućavaju državama i ljudima da ostvare širok spektar interesa: od sigurnosti, kulture i identiteta pa sve do ostvarivanja uticaja u svjetskim odnosima;
- Globalna vladavina za 21. stoljeće – EU je opredjeljena za globalni poredak zasnovan na međunarodnom pravu koje osigurava ljudske slobode, održivi razvoj i trajni pristup globalnim dobrima.⁵

³ Ibid., p. 17.

⁴ “*Shared Vision, Common Action: A Stronger Europe*”, A Global Strategy for the European Union's Foreign And Security Policy, 2016. Dostupno na: <https://europa.eu/globalstrategy/en/shared-vision-common-action-stronger-europe>

⁵ Ibid.

Bitno je navesti i odnos nove Strategije prema najvažnijim međunarodnim organizacijama današnjice. Evropska unija će težiti jačim i snažnijim Ujedinjenim narodima koje vidi kao temelj multilateralnog poretka zasnovanog na pravilima. Odnos prema Sjevernoatlantskom savezu (NATO) je od strateške važnosti te će se težiti njegovom produbljivanju, što je naročito značajno u pogledu doprinosa evropskoj kolektivnoj sigurnosti.

Značajan je i odnos Evropske unije prema regionu Zapadnog Balkana koji je novim dokumentom dobio stratešku važnost. To se najbolje ogleda kroz politiku proširenja EU u okviru koje je kredibilan proces pristupanja, zasnovan na striktnim i fer uslovima, od vitalnog značaja za poboljšanje otpornosti država tog regiona. Osim toga, veća otpornost država Zapadnog Balkana je preduslov za rješavanje pitanja u oblasti migracija, energetske sigurnosti, terorizma i organiziranog kriminala. Rješavanje tih pitanja zahtijeva zajedničko djelovanje čime se nanovo naglašava primarni cilj Globalne strategije. Zbog toga, Evropska unija će, iskorištavajući vlastiti uticaj u zemljama Zapadnog Balkana, promovirati političke reforme, vladavinu zakona, ekonomsko približavanje i dobrosusjedske odnose.⁶

Šta sve to znači za Bosnu i Hercegovinu? Čitajući između redova, Evropska unija Globalnom strategijom podcrtava važnost i imperativ posvećenijeg odnosa Bosne i Hercegovine na putu ka evroatlantskim integracijama. Radi se o strateškom interesu Unije, a za Bosnu i Hercegovinu predstavlja jedinstvenu priliku, da kroz pokazivanje dobre volje i istinske odgovornosti, ubrza svoj put ka punopravnom članstvu. Uvažavajući sve navedeno, političke strukture BiH moraju ozbiljno shvatiti novi strateški dokument EU i ostvariti neophodni nivo sinergije između vlastitih aktivnosti i njega. Za početak bi bilo dobro kreiranje potpuno nove ili ažuriranje postojeće Sigurnosne politike BiH iz 2006. godine. To bi bilo i u duhu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju koji, između ostalog, regulira odnose BiH i EU u pogledu zajedničke vanjske i sigurnosne politike.

⁶ Ibid.

*Centar za sigurnosne studije
Centre for Security Studies*

*Branilaca Sarajeva 13/I, 71 000
Sarajevo*

Tel: +387 33 262 455 / 262 456

Fax: +387 33 223 250

e-mail: info@css.ba

www.css.ba